Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi-

Lausunto esitykseen sisältyvästä terveydenhuoltolain 46 §:n muutoksesta liittyen lääkärihelikopteritoiminnan päätöksenteon vastuisiin

Pekka Korvenoja

Ylilääkäri, ensihoidon vastuulääkäri

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri

Eksote

Taustaa

- Eduskunnan oikeusasiamies on **ensihoidon yhdenvertaista järjestämistä koskevassa päätöksessään 29.12.2014** todennut, että olemassa olevalla lääkärihelikopterijärjestelmällä ei kyetä tarjoamaan yhdenvertaista ensihoitolääkärin saatavuutta hätätilapotilaille
- Pelkkää maantieteellistä kriteeriä ei voida pitää perustuslain 6 pykälän 2 momentissa hyväksyttävänä perusteena jonkun asettamiselle erilaiseen asemaan perusoikeusjärjestelmässä
- Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 11.4.2018 kahden uuden lääkärihelikopteritukikohdan perustamisesta
- Operatiivisen toiminta-alueen **absoluuttisen tavoitettavan väestömäärän tai jopa päällekkäisyyden ei tulisi olla yhdenvertaisuuslinjauksen perusteella tukikohtien sijoittelua keskeisesti määrittävä kriteeri**

- **Tukikohtien sijoittuminen** yliopistosairaaloiden tai laajan päivystyksen **sairaalan läheisyyteen** on osoittautunut tärkeäksi toiminnalliseksi tekijäksi
- Hätätilapotilaita **ei** nykytilanteessakaan kuljeteta **automaattisesti vain yliopistosairaaloihin**
- **Väestökeskittymien läheisyydessä** on tyypillisesti päivystävä yliopistosairaala, jolloin aikakriittisten erityistä erikoissairaanhoitoa vaativien potilaiden osalta näillä alueilla voi **maayksikkökuljetus olla usein yhtä nopea kuin helikopterilla toteutettava kuljetus**
- Palvelujen tasa-arvoisen saatavuuden näkökulmasta olisi siksi järkevää myös **preferoida sijoituspaikkoja, josta tavoitetaan mahdollisimman paljon katveessa olevien alueiden asukkaita**. Tällöin viiveitä aikakriittisissä tehtävissä voidaan saada myös tehokkaammin minimoitua

Ensihoitokeskus

- Yhteistoiminta-alueiden **ensihoitokeskusten keskeinen rooli on turvata ensihoitopalvelujen valtakunnallista yhtenäisyyttä**
- Yhteistoiminta-alueiden ensihoidon perusta rakentuu **hyvinvointialueiden ensihoitopalveluiden tarkoituksenmukaiseen rakenteeseen ja näiden saumattomaan integraatioon koko yhteistoiminta-alueen palveluihin**
- Nämä ensihoitokeskusten tärkeimmät velvoitteet onkin siis dokumentoitu Terveydenhuoltolain pykälän 46 §:n 1 momentissa, jossa on säädetty tarkemmin ensihoitokeskuksen tehtävistä

Lääkärihelikopteritoiminnan päätöksenteon vastuut

- Lääkärihelikopteritoiminnan myötä **erityisvastuualueiden ensihoitolääkäripäivystys rakentuu velvoitteen mukaisesti**, koska lääkärihelikopteritukikohtia on kaikilla nykyisillä erityisvastuualueilla
- **Lääkärihelikopteritoiminta on kuitenkin valtakunnallista ja erityisvastuualueiden rajat ylittävä ensihoitotoiminnan muoto**
- **Kaikki lääkärihelikopterit jo nykyisistäkin tukikohdistaan operoivat käytännössä oman ja kahden muun naapuri erityisvastuualueen alueilla**
- Yhteistoiminta erityisvastuualueiden kesken vaikuttavan lääkärihelikopteritoiminnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi on siksi välttämätöntä
- Päällekkäisiä toiminta-alueita ei maantieteellisesti voi välttää, mutta **yhdenvertaisuusnäkökohta huomioiden tulisi uusien tukikohtien sijoittamisessa tavoitella ensisijaisesti palvelun piiriin pääsevien alueiden lisäämistä**

Lääkärihelikopteritoiminnan päätöksenteon vastuut

- **Toimintaa tulisi arvioida ja kehittää nimenomaan valtakunnallisena kokonaisuutena**
- Erityisvastuualueiden ensihoitokeskuksilla voitaisiin ajatella olevan **yhteinen jaos, joka koordinoi lääkärihelikoptereiden valtakunnallista operointia, toimintaa ja lääketieteellistä vaikuttavuutta valtakunnallisesti**
- **Valtion lääkärihelikopteripalveluiden rahoittajana tulisi vastata tukikohtien perustamiseen ja sijaintiin liittyvistä kysymyksistä tavoitteena yhdenvertaistaa annettavia lääkärihelikopteripalveluja siten, että se mahdollistaisi mahdollisimman tasa-arvoisen palvelunpiirissä olemisen kansalaisille kaikkialla Suomessa**